

[Dupont.]

Det gælder også om, at børn og unge fra socialt og økonomisk tilbagestående grupper får lige muligheder såvel for en bedre faglig uddannelse som for at blive delagtiggjort i den højere uddannelse. Kriteriet her må alene være spørgsmålet om evner og anlæg.

Poul Dam: Jeg skal tillade mig her at fremkomme med nogle betragtninger, som direkte knytter sig til noget, den højtærede undervisningsminister sagde i sin redegørelse, men som også har et noget videre perspektiv. Der har i de senere års debat om samfundets udvikling været to nøglebegreber: foranderligheden i vort samfund og behovet for planlægning. Begge disse begreber anvendte den højtærede undervisningsminister også, som ganske naturligt var. Det er to meget væsentlige kendsgerninger, der her er tale om, to tanker, som til stadighed kommer igen, og som man er nødt til at beskæftige sig med ganske indgående.

Foranderlighedens realitet behøver man jo ikke at tænke så forfærdelig meget over, før man indser, at den er der. Vore dages samfund er ganske overordentlig forskelligt fra fortidens, og det endda en meget nær fortid, en fortid, som vi alle sammen kan huske, en generation eller så tilbage. Vi har alle sammen, selv de forholdsvis unge af os, i virkeligheden vanskeligt ved at følge med i, hvad det er, der sker i samfundet i dag. Og man oplever, når man er lærer for unge, i endnu højere grad, hvor svært de unge har ved at forstå, hvad det var for et samfund, som de gamle levede i, de gamle, altså os andre, som vi levede i, og som vi delvis er blevet præget af. Disse vanskeligheder ved at forstå forandringer og ved at overskue det, der sker i vort samfund, må jo bringe os til nogen bekymring over for spørgsmålet: hvor langt er vi egentlig i stand til at forstå den udvikling, der foregår i øjeblikket? Hvor langt er det klart for os, hvad der er ved at ske, og i denne sammenhæng ganske særlig væsentligt: hvordan påvirker vor opfattelse eller vor manglende opfattelse af denne forandring vor stilling til selve planlægningen, til alle de problemer, der hænger sammen med at planlægge for fremtidens samfund?

Giver vi op over for de store planlægningsopgaver, således at vi i virkeligheden kun prøver at løse dem delvis og øjeblikkeligt, eller, hvad der er vanskeligere at afgøre, men nok væsentligere, planlægger vi på forældede præmisser? Jeg tror nok, at begge dele er tilfældet på overordentlig mange områder. Vi har måske af naturlige grunde meget svært ved at se længere end til den periode, som vi budgetterer for, en finanslov, eller rent praktisk her i huset den periode, som vi har fået omdelt en ugeplan for.

Følgen er måske, at udviklingen af vort samfund og hermed også af det samfund, som vort undervisningsvæsen skal tjene i de kommende 40-50-60 år, bestemmes af nogle kræfter, som vi kun i forholdsvis begrænset udstrækning forstår, at vi derfor den ene gang efter den anden bliver overrasket af udviklingen, og at dette så medfører, at vi må havne i nødløsninger og lapperier. Hvis man ser tilbage på udviklingen i de sidste 15-20 år, vil man kunne konstatere en række områder, hvor dette er tilfældet. Det gjaldt f. eks. hele spørgsmålet om de store årgange, som på en mærkelig måde kom bag på os, selv om man jo allerede fra disse årganges fødsel kunne regne med, at de på et vist tidspunkt ville opnå en noget højere alder. Man planlagde ikke tilstrækkelig tidligt. Og nu står vi over for et boligproblem, der bliver særlig alvorligt på grund af de store årgange, som man heller ikke i tide i tilstrækkelig grad har planlagt undervisningsanstalter for.

Det er nødvendigt, at vi beskæftiger os med et langsigtet problem: fremtidens samfund, ikke alene det samfund, som vi direkte arbejder med i de nærmest følgende år, men det samfund, som Danmark vil have udviklet sig til om 20-30-40 år. Og det behøver ikke at være science fiction og alle mulige fantasifulde romanforfattere, som skal fortælle os noget om det. Der arbejdes på mange steder, måske navnlig i udlandet, alvorligt med denne fremtidsforskning. Men i denne sammenhæng må det væsentlige jo blive, hvilke målsætninger vi kan og skal opstille for dette fremtidssamfund, og nota bene ikke de målsætninger, der fremgår af os og vor situation, som den er i dag, og som den har været i den nærmest foregående tid, men de målsætninger, som vi må regne med at de fremtidige opgaver